

“กระแสน้ำโลก (ทฤษฎี) ครอบงำเหล่าสัตว์”

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒ (เย็น)

มนุษย์เรานี้เกิดขึ้นมาเพื่ออะไร มนุษย์เรานะเคยพิจารณาไหม มนุษย์เรานี้เกิดขึ้นมาเพื่ออะไร แล้วต้องการอะไร แล้วชีวิตนี้เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วจะไปสู่จุดไหน ถ้าพูดถึงเรื่องชีวิตแล้วนี้ ทุกคนเกิดมาก็รู้นั่นเองเพื่อไปสู่ความตาย มนุษย์ทุกรูปทุกนามไม่ว่าสัตว์ใคร่จกาน เกิดขึ้นมาแล้วชีวิตนี้ยอมเดินไปสู่ความตาย ถ้าเราไม่พิจารณาเรื่องของชีวิตให้ลึกซึ้ง เราจะไม่เข้าใจว่าเราต้องการอะไร สิ่งที่เราอยู่ที่เราเป็น เป็นไปเพื่ออะไร คนส่วนใหญ่เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วนั้นก็จะไปตามสิ่งแวดล้อม ความคิดความเห็นการกระทำส่วนใหญ่ไปตามสิ่งแวดล้อมที่ได้เรียนรู้มา สิ่งเหล่านั้นจึงครอบงำ ถ้าไม่มีการมาพิจารณาเรื่องของชีวิตเรา ก็จะขวนขวายกระทำไปตามสิ่งแวดล้อมที่เคยรู้เคยเห็น เอาง่ายๆเมื่อเกิดขึ้นมา พอลืมตาอ้าปากรู้ภาษาขึ้นเขาก็บอกว่าต้องเรียนหนังสือ เมื่อเรียนหนังสือไปแล้วเขาก็บอกว่าต้องทำงาน ต้องมีอาชีพ เมื่อมีอาชีพไปแล้วก็บอกว่าต้องมีคู่ครอง ไม่มีคู่ครองไม่ได้ โดยเฉพาะผู้หญิงพ่อแม่จะเป็นห่วงเป็นใยมาก กลัวลูกสาวหาคู่ไม่ได้ บอกว่ายังเป็นภาระอยู่ ถ้ามีคู่ครองก็เท่ากับหมดภาระ เขาจะได้เป็นฝั่งเป็นฝาไป แต่จริงๆไม่รู้จริงไหมหมดภาระ หือ หลายครอบครัวหมดภาระจริงไหม นี่เมื่อมีครอบครัวแล้วก็ต้องคิดว่าต้องมีลูก เพราะเห็นเขามีการเลี้ยงเด็กมีอะไรต่างๆ ถ้าไม่มีลูกก็เป็นเรื่องแปลก เมื่อมีลูกแล้วมีอาชีพแล้วก็ต้องอยากมีหน้ามีตามีชื่อเสียง อยากร่ำอยากรวย อยากเหนือคนอื่นเขา สุดท้ายก็ล้มดับ จบเกมละครชีวิต ความคิดความเห็นก็จะไปด้านเดียวกันหมด เป็นอยู่เช่นนี้ไม่ว่าเขาหรือเรา เพราะอะไรถึงเป็นอย่างนี้ ก็เพราะสิ่งแวดล้อมที่เราเรียนรู้มาสังคมเขาสอนอย่างนั้น ไม่ว่าจะสอนโดยการพบปะพูดคุยกัน หรือสอนโดยการได้รู้ได้เห็นทางตา การอ่านหนังสือ นี่อันนี้พูดเฉพาะหยาบๆกว้างๆนะ ยังไม่พูดที่มันเปลี่ยนแปลงพัฒนาการไปอีก อย่างเช่นสมัยนี้เรื่องของอินเทอร์เน็ตเรื่องของคอมพิวเตอร์ เรื่องของเกมจะต้องมีอีก เมื่อมีเกมมาเด็กก็ต้องเล่นเกมอยู่นั่นนะ ไม่รู้เล่นเพื่ออะไร เขาก็ว่าเพื่อสนุกสนานนั่นเอง นี่ละเป็นตัวอย่งให้รู้ว่าสิ่งแวดล้อมมันครอบงำความคิดความเห็นความรู้อยู่อย่างนั้น เมื่อวิวัฒนาการของสังคมของอุปกรณ์วัตถุต่างๆเปลี่ยนไป สมัยก่อนก็ต้องขี่ม้าขี่เกวียน เดียวนี้ขี่รถขี่เรือบิน แต่

ก่อนต้องคิดถูกคิด เต็มนี้มีเครื่องคิดเลข แต่ก่อนต้องส่งรายงานครู ครูต้องไปเขียนต้อง
คัดลายมือ เต็มนี้ส่งรายงานทางอีเมล ครูก็ส่งงานทางอีเมลทีเดียว ส่งทีเดียวไปได้
หมดนะ แล้วลูกศิษย์ก็ต้องนั่งอยู่จอคอมพิวเตอร์แล้วก็ส่งรายงาน อันนี้วิวัฒนาการ
โรงเรียนในกรุงเทพฯ เป็นเช่นนั้น เด็กต้องเล่นคอมพิวเตอร์จนชำนาญไม่นั้นส่งรายงาน
ไม่ได้ ก็ต้องคิดว่า เมื่ออยู่กับคอมพิวเตอร์ก็คิดว่า คอมพิวเตอร์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต
เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ อันนี้เป็นตัวอย่าง เมื่อสิ่งแวดล้อมทั้งหมดรอบงาก็ต้องเดินไปอย่าง
นี้ ใครเกิดมาแล้วในโลกนี้ เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ก็ต้องดำรงชีวิตตามแบบของครอบครัว
หรือสังคมนั้นๆดำเนินไป แล้วก็เกิดการแข่งขัน เกิดความยินดีเกิดลาภยศสรรเสริญไป
ตามสังคมนั้น นี่มันจะเป็นเช่นนั้น แล้วก็คิดว่าสิ่งเหล่านี้คือแก่นสารของชีวิต คือ
จุดประสงค์ของชีวิต คือความต้องการของชีวิตเราที่เกิดขึ้นมา เลยไม่สามารถจะมองเห็น
อีกด้านหนึ่ง ด้านที่เป็นจริงขึ้นในชีวิตเราจริงๆมันเป็นอย่างไร ลืม เพราะเห็นไปตาม
สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนั้นหล่อเลี้ยงหล่อหลอมให้ความรู้ความเห็นไปเช่นนั้นหมด
เลยลืมไป เพราะนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนว่า 舍らชมโมมหิ 舍らัง อะนะติโต เรามีความ
แก่เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้ เรานี้หมายถึงชีวิตร่างกายนี้ พยาธิชมโม
มหิ พยาธิง อะนะติโต เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้
อันนี้ก็คือร่างกายนั่นเอง มะระณะชมโมมหิ มะระณัง อะนะติโต เรามีความตายเป็น
ธรรมดา จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้ เรามีกรรมเป็นของๆตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล มี
กรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นผู้ติดตาม มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย นี้พระองค์จึงเตือนสติให้
พิจารณาเรื่องของชีวิตนี้ พอเกิดขึ้นมาแล้วก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย ต้องไปตามกรรม
สัตว์โลกไปตามกรรมนี้ แล้วพระองค์ก็ยังสอนอีกว่า เมื่อเยาว์วัยย่อมถูกความเมาในวัย
คิดว่าจะไม่แก่ เมื่ออยู่สุขสบายก็มีความมัวเมาในความไม่มีโรค คิดว่าจะไม่มีโรค เมื่อ
ยังอยู่สุขสบายอยู่ก็มัวเมาในชีวิต คิดว่าจะไม่ตาย เพราะฉะนั้นความรู้ความเห็นทั้งหมด
ก็จะถูกหล่อหลอมโดยสังคมนั้นเอง จึงเกิดความสำคัญมั่นหมายที่ว่า นี่
คือชีวิตของเรา นี่คือวิถีชีวิตของเรา วิถีชีวิตของเราต้องดำเนินอย่างนี้ จะดำเนินอย่าง
อื่นไปไม่ได้ เพราะอะไร เพราะความรู้ความเห็นทั้งหมดถูกสิ่งแวดล้อมอบรมสั่งสอน
ขึ้นมา ย่อมต้องคิดไปอย่างนี้ ย่อมต้องเห็นไปอย่างนี้อยู่ตลอดเวลา อะไรเป็นเหตุให้
เห็นให้รู้ให้คิดอย่างนี้ นั่นก็คือการเรียนรู้ คือรูปกระทบตา เสียงกระทบหู กลิ่นกระทบ
จมูก รสกระทบลิ้น เย็นร้อนอ่อนแข็งกระทบกาย ธรรมารมณักระทบใจ ที่กระทบจาก

สิ่งแวดล้อมเข้ามา ได้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เป็นเหตุให้ต้องคิดแบบนี้ เพราะฉะนั้นเหตุ
นั้นความคิดความเห็นที่เป็นเช่นนี้ ก็เป็นผลอันหนึ่งจากเหตุแห่งการเรียนรู้ทั้งหมด การ
คิดการเห็นของแต่ละบุคคล ความเห็นของแต่ละบุคคลนั้น เกิดขึ้นเพราะการเรียนรู้
จากสิ่งแวดล้อม ก็คือสถาบันครอบครัวสถาบันสังคมอื่นๆ ในแต่ละช่วงแต่ละวัย นี่ก็
เหตุ นั้นความคิดความเห็นนั้นเป็นผลนะ ความรู้นั้นเป็นผลจากการเรียนรู้ในอดีตจาก
สิ่งแวดล้อม เมื่อเรียนรู้เช่นนี้ย่อมสำคัญว่า มันเป็นเช่นนี้จริงๆ ต้องเป็นอย่างนี้เป็นอย่าง
อื่นไม่ได้ จึงเกิดอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นเกิดขึ้นในความรู้ความเห็นตรงนี้ เพราะการ
เรียนรู้การได้อยู่กับสิ่งเหล่านี้ซ้ำๆ ซากๆ วันแล้ววันเล่า คืบคลานแล้วคืบคลานเล่า ย่อมหล่อหลอม
ความรู้ความเห็นขึ้นมา สำคัญว่าต้องเป็นเช่นนี้ๆ เหตุนั้นการมาประพฤติปฏิบัติธรรม
ก็มาเรียนรู้เรื่องชีวิตอีกแง่มุมหนึ่ง การปฏิบัติธรรมก็คือการมาเรียนรู้กายใจชีวิตของเรา
อีกแง่มุมหนึ่ง แง่มุมที่เกิดจากความเป็นจริง ความจริงของกายใจนี้จริงๆ เป็นเช่นไร นี่
คือการปฏิบัติธรรม การจะเรียนรู้ความจริงของชีวิตเราแบบตรงๆ ตามความเป็นจริงนี้
จะว่าง่ายก็ง่าย จะว่ายากก็ยาก ที่ว่าง่ายก็ง่ายคืออะไร ไม่ต้องไปเสียเงินเสียทอง ไม่ต้อง
ไปวุ่นวาย ไม่ต้องไปหา ไม่ต้องมีพิธีรีตอง ไม่ต้องมีอะไรสักอย่างที่ช่วยให้เรียนรู้ มีแค่
กายใจกับสติสมาธิปัญญาซึ่งเป็นของที่มีอยู่ในกายใจนี้อยู่แล้ว ก็มาศึกษามันแค่นั้น จะ
ว่ายากก็ยาก ยากตรงไหนรู้ไหม ยากตรงความรู้ความเห็นที่เรียนมาตั้งแต่เกิดจนถึง
ปัจจุบันนี้ ที่ความรู้ความเห็นที่ถูกจากการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมมานี้ ถ้า
สิ่งแวดล้อมนั้นสอนเข้าสู่หลักความเป็นจริงคือสังขาร หรือพ่อแม่หรือครูอาจารย์
หรือสังคมนั้นมีหลักคุณธรรมอยู่ สอนให้เด็กหรือผู้นั้นได้เรียนรู้ สังคมนั้นสอนอยู่ ก็ยัง
ง่ายอยู่ เพราะความรู้ความเห็นนั้นยังต่อเนื่องได้ แต่ถ้าสังคมนั้นสอนความยึดมั่นถือ
มั่นมาก สอนความรู้ความเห็นไปตรงกันข้ามกับหลักธรรมมาก ความรู้ความเห็นตรงนี้
ละจึงว่ายาก เพราะมันจะขึ้นมาต่อต้านความรู้ความเห็นใหม่ ที่เราจะเรียนตาม
พระพุทธเจ้า นี่ตัวนี้มันจะขึ้นมา ที่ว่ายากเพราะความรู้ความเห็นเก่าๆ นี้มันขึ้นมาต่อต้าน
เปรียบเหมือนแก้วที่น้ำเต็ม ไม่สามารถจะเติมน้ำอะไรเข้าไปได้ เปรียบเหมือนแก้วหรือ
ถ้วยที่คว่ำอยู่ ไม่รับน้ำใหม่เข้าไป นี่มันยากอยู่ตรงนี้ นี่ยากอยู่ตรงนี้ ยากเพราะการ
เรียนรู้มาแบบเก่าๆ ความรู้ความเห็นที่เคยอยู่เคยเรียนมา เมื่อจะเปิดรับความรู้ความเห็น
ใหม่ๆ ที่พระพุทธเจ้าสอน จึงไม่ยอมจะรับง่ายๆ เพราะธรรมชาตินั้น คือความรู้
ความเห็นเก่าๆ ขึ้นมาต่อต้าน ก็คือความเคยชิน เดียวนี้แม้แต่การพูดจาก็ส่งเสริมให้ความ

เป็นตัวตนอยู่ เราจะไต่ย้อนบ่อยๆ นี่คือตัวตนของฉัน ฉันเป็นเช่นนี้ แค่ประโยคเหล่านี้ก็จะบอกให้เรารู้ถึงอุปาทานในความรู้ความเห็น ที่ตัวเองได้เรียนรู้ตั้งแต่เกิดจนปัจจุบัน ที่สิ่งแวดล้อมอบรมมา เพราะฉะนั้นความเห็นที่เป็นมิจฉาทิฎฐิจึงเกิดขึ้น นี่คือตัวตนของฉัน ฉันเป็นเช่นนี้เอง จึงไม่ยอมรับสิ่งทั้งหลาย จริงๆแล้วถ้าเราพิจารณาตั้งแต่เกิดมาที่เด็กเกิดมาที่แรก ใครที่เคยมีลูกละ สงสัยจะมีอยู่คนเดียวมั้ง (พี่โยมสุภางค์) เอ้อ ได้เปรียบเขา ได้เปรียบตรงไหนรู้ไหม เวลาคลอดลูกออกมาเนี่ย ถ้าเราสังเกตให้ดี พอเด็กขึ้นมาเนี่ย เด็กจะเริ่มได้รับการเรียนรู้นะ พอคลอดออกมาปั๊บหมอมจะต้องยกขาขึ้นเพื่ออะไร เพื่อให้ น้ำคร่ำไม่เข้าปอด คุณผสมหะออกคุณอะไรออกทุกอย่าง แล้วกระตุ้นให้เด็กร้อง คือกระตุ้นให้เด็กหายใจนั่นเอง การหายใจจะเกิดขึ้นครั้งแรกตอนนั้น อยู่ในท้องเด็กไม่ต้องหายใจ เพราะอาศัยออกซิเจนจากการส่งผ่านทางเลือดแม่มาหาเลือดลูก กระตุ้นให้หายใจ จะกระตุ้นโดยตีกันก็แล้วแต่ พอตีกันเด็กมันจะเจ็บ เด็กจะเรียนรู้แล้วนะจากสัมผัสตรงนั้น นี่ก็ร้องอะแว้วๆ เด็กจะเรียนรู้เมื่อหิว ก็จะเกิดการเรียนรู้เมื่อมีเวทนาจึงจะร้อง เมื่อแม่ให้นมกินเด็กก็จะเรียนรู้แล้วว่า ถ้าเขาทำเช่นนี้เขาก็จะได้กินอย่างนี้ นี่จะเรียนรู้ไปตั้งแต่จากแม่ เรียนรู้แม่แต่การกินอาหาร ถ้าสอนเด็กไม่รู้จักผสมอาหารให้เด็ก เป็นอย่างอย่างให้ผสมผสานกันไปเป็นผักเป็นอะไร ให้เด็กเรียนรู้การกินรสเมื่อรู้จักรส ให้แยกรสแต่ละรสไป เด็กจะเรียนรู้การกินและจะตัดสินใจเลือกกินนิสัยรส ผักเผือกมันจะกินไม่ได้ เพราะไม่คุ้นเคย เพราะไปมีการเรียนรู้และการตั้งเอาไว้แล้ว ว่าต้องรสอย่างนี้ ต้องเป็นเช่นนี้ ผักก็กินไม่ได้ เพราะนั่นการจะให้เด็กรู้จักกินอะไรทุกอย่าง เมื่อเด็กเริ่มจะรู้รสเป็น ก็ต้องบดทุกอย่างผสมเข้าไปให้กิน เหมือนเราฉันในบาตร คนมันทุกอย่างก็จะฉันง่าย การฉันในบาตรถ้าคนมันทุกอย่าง ผสมไปทุกอย่างไม่ว่าหวานคาวผสมเป็นข้าวผัด เท่ากับเรามาเริ่มเรียนรู้ใหม่ในการกิน เพราะฉะนั้นนี่เหตุนี้เนี่ย เด็กจะได้รับการสอนจนเป็นผู้ใหญ่ จะได้สอนอยู่ตลอดเวลา ถ้าเราพิจารณาจุดนี้ก็จะรู้ทันทีว่า ใจ้ความรู้ความเห็นที่เราดูเราเห็นอยู่เดี๋ยวนี้นี้ มันเกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอกสอนมาตลอด สิ่งแวดล้อมภายนอกสอนตลอด เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลง หรือพ่อแม่หรือใครก็ตาม นิสัยใจคอสติปัญญาต่างกัน การสอนลูกความรู้ความเห็นก็ต่างกัน ความรู้ความเห็นนี้มาจากการเรียนรู้สิ่งภายนอก คนสองคนอาจจะไม่เหมือนกัน เพราะการเรียนรู้ต่างกัน พุคถึงความรู้ความเห็นที่ต่างกัน ถ้าเราเข้าใจตรงนี้จะรู้ว่า เหตุแห่งความรู้ความเห็นตัวนี้มาจากการเรียนรู้ภายนอก จริงๆแล้วเราเกิดมา

มันไม่มีสิ่งเหล่านี้ เข้าใจยัง มันไม่มีสิ่งเหล่านี้ละ ความรู้ความเห็นแต่ละอย่างที่เรา เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ ตอนเกิดมาใหม่ๆเราไม่มีความรู้ความเห็นเหล่านี้ละ เมื่อมันไม่มีความรู้ ความเห็นในสิ่งเหล่านี้ เมื่อรู้ขึ้นมาแล้ว จะสำคัญว่าความรู้ความเห็นเหล่านี้เป็นของเรา เป็นเรา เป็นตัวตนของเราได้อย่างไร จะสำคัญว่านี่คือตัวตนของฉัน จริงๆแล้วไม่ใช่ เพราะถ้าเป็นตัวตนเป็นของฉันเป็นของฉันมา มันต้องรู้ตั้งแต่ก่อนเรียนใช้ไหม เกิดมา มันต้องรู้แล้วใช้ไหม ทำไมความรู้ความเห็นตัวนี้มาเกิดทีหลัง เอาแค่นี้สักการกิน ก็มา เรียนรู้ทีหลังตอนเริ่มกินอาหารหยาบ แค่นี้ถ้าเราพิจารณาตั้งแต่เหตุมันตั้งแต่เกิดมา ความรู้ความเห็นเหล่านี้เป็นของภายนอกทั้งนั้นเลยมาสอนเรา แล้วจะสำคัญว่าความรู้ ความเห็นเหล่านี้เป็นของเรา เป็นเรา เป็นตัวตนของเราได้อย่างไร พิจารณาให้ดีนะน่าคิด ใหม พุดไปอาจจะสับสน คนพุดอาจจะพุดไม่ชัดแจ้ง คนฟังอาจจะสับสน แต่จะทักษะ ให้ฟังง่ายๆเลย เหมือนน้องแพรวนี่ ชื่ออะไรนะ (แพรวพรรณเจ้าค่ะ) แพรวพรรณนี่ เวลาเกิดมาอะแว๊ๆๆ แพรวพรรณเกิดแล้วมันบอกไหม (ไม่เจ้าค่ะ) ลองไปถามแม่คุณนะ แพรวพรรณชื่อนี้ได้มาจากไหน (แม่ตั้งให้เจ้าค่ะ) แม่ตั้งให้ เมื่อแม่ตั้งให้แล้วเรียกว่าแพรว พรรณๆ แพรวพรรณก็จะรู้ว่า คำว่าแพรวพรรณหมายถึงตัวฉันนะ นี่เกิดการเรียนรู้แล้ว นะ เป็นสมมติขึ้นมา ทีนี้เขาว่าแพรวพรรณไม่ดี หรือค่าแพรวพรรณน้อย แพรว พรรณก็หน้าหงิกเลยใช้ไหม ถ้าว่าแพรวพรรณดีก็จะยิ้มใช้ไหม ความรู้ที่รู้ว่า นี่คือ แพรวพรรณคือตัวฉันนี่มันคืออะไร ก่อนเกิดมันมีไหม หรือเกิดมาแล้วใหม่ๆมีไหม (ไม่มี) ไม่มี เกิดจากแม่ตั้งให้แล้วแม่ก็สอน ว่าเธอชื่อแพรวพรรณนะ แล้วก็ไปหลง ความรู้ความเห็นใช้ไหม เข้าใจยัง ฐานะแพรวพรรณนี่ไม่มีตั้งแต่เกิดนะ ใคร่ครวญดูซิ ว่าจริงไหม นี่แหละเขาเรียกว่าสมมติเกิดขึ้น ความรู้ความเห็นทั้งหมดเป็นสิ่งที่ไม่ต้อง พุดถึงอดีตชาตินะ พุดแต่ชาติปัจจุบันนี่ เป็นสิ่งที่เราได้เรียนรู้ได้รับการสั่งสอนจาก สิ่งแวดล้อมทั้งหมด มันเป็นจากภายนอกทั้งหมด แล้วจะสำคัญว่าความรู้ความเห็น เหล่านี้เป็นของเรา เป็นเรา เป็นตัวตนของเราได้อย่างไร นี่ของน่าคิดนะ เมื่อเราเข้าใจ อย่างนี้แล้วสาวไปหาเหตุ นี่มันพุดตั้งแต่เหตุนะ เหตุที่เรามีความรู้ความเห็นความคิด ลักษณะอย่างไร เกิดจากการเรียนนะ นี่เป็นเหตุมัน จากสิ่งแวดล้อม เหตุนั้นนะเมื่อเรารู้แล้วว่าความรู้ความเห็นเหล่านี้ มันไม่ใช่ของเราไม่ใช่เราจริงๆ มันเป็นการเรียนรู้ อันหนึ่งเฉยๆ เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป ความเห็นของคนยุคหนึ่งกับ อีกยุคหนึ่งก็จะต่างกัน เหตุนี้ผู้มีปัญญาเมื่อรู้ตรงนี้แล้ว ว่ามันความรู้ความเห็นเหล่านี้

ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา เพราะมันไม่มีตั้งแต่ต้น มันเกิดจากการเรียนรู้เท่านั้น เมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้ว เราจะไปถือนั่นในความเห็นได้อย่างไร สมควรหรือที่จะไปถือนั่นในความรู้ความเห็น นี่คิดให้คิดนะ การถือนั่นความรู้ความเห็นจะทำให้เกิดผลอะไรที่นี้ นี่พูดถึงเหตุแล้วนะ เหตุเกิด แล้วก็จะพูดถึงผลแห่งมันต่อไป การถือนั่นในมนุษย์โลกนี้ แม้แต่สัตว์ อย่างมอมอย่างนี้ ฆิไปตั้งชื่อให้มันว่าชื่อมอม หมาสุนัข ที่แรกมันก็ไม่รู้จัก พอเรียกมันบ่อยๆ เอาอาหารให้มันกินมันก็เลยรู้ พอเรียกมอม บี้บมันมาเลย นั่นก็เกิดจากการเรียนรู้ ความรู้ความเห็นตัวนี้ เกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งภายนอก เหตุนั้นการที่เราสำคัญมั่นหมายในความรู้ความเห็นจะเกิดผลอะไร เพราะธรรมชาติของโลกนี้ทุกคนนี้ ไม่มีใครเรียนรู้ความรู้ความเห็นอย่างเดียวกันทุกเรื่องทุกราวได้หรอก ความรู้ความเห็นตัวนี้จะต้องมีผิดแยกแตกต่างกันบ้าง ตามสมมติ ตามสภาพแวดล้อม ตามสิ่งแวดล้อมที่สอนเรา จริงไหมอันนี้ เป็นความจริงไหม มันจะหล้อหลอมนิสัยคนต่างกันด้วยใช่ไหมจริงไหม แม้แต่ลูกพ่อเดียวกันแม่เดียวกัน ความรู้ความเห็นความคิดก็ยังคงต่างกัน เพราะสองคนนี้จะได้รับการสอนต่างคนละช่วง พี่กับน้องก็ได้รับการสอนคนละช่วงเวลา แล้วเมื่อไปเรียนหนังสืออาจจะเรียนต่างที่กัน แม้แต่เรียนที่เดียวกันการสอนจากครูก็ต่างกันอีก เหตุนี้ถ้าเรารู้ความจริงตรงนี้แล้วนี้ ความรู้ความเห็นของคนสองคนนี้ ย่อมไม่มีทางที่จะตรงกันได้ทุกเรื่องทุกราวหรอกนะ จะไปโดยตรงกันได้เฉพาะบางส่วนเป็นส่วนใหญ่เฉยๆ แต่ไม่ทุกเรื่อง การที่ความรู้ความเห็นไม่ตรงกันในสมมติแต่ละอย่างนั้นนี่จะเกิดอะไรขึ้น จะเกิดการโต้เถียงขัดแย้งกันขึ้นโดยไม่รู้ตัว ใช่ไหม ยิ่งถ้าเราเห็นสำคัญว่าความรู้ความเห็นนี้ นี่คือตัวตนของฉันทันนะ ตรงนี้คนสองคนนี้ เมื่อยึดมั่นถือนั่นในความรู้ความเห็นตรงนี้ สองคนต้องทะเลาะกันแน่นอน เหมือนเหตุการณ์บ้านเมืองเราอยู่เดี๋ยวนี้ จึงแตกแยกเป็นสองกลุ่ม เพราะเราไม่เข้าใจว่า ใจ้ความรู้ความเห็นที่เกิดมาที่เรารู้เราเห็นอยู่ ที่เราคิดแบบนี้ทำแบบนี้อยู่เดี๋ยวนี้ มันคือผลิตผลจากสิ่งแวดล้อมที่เราเรียนรู้มา ที่แรกตั้งแต่เกิดมามันก็ไม่มืออย่างนี้ เพราะฉะนั้นมันไม่ใช่สิ่งที่เป็นสิ่งที่เป็นของจริงยั่งยืน เป็นของที่มีมาตั้งแต่เกิดมันเป็นแค่ธรรมชาติอันหนึ่ง สถานการณ์อันหนึ่ง ที่เกิดมาผ่านมาแล้วก็ผ่านไปเรียนรู้แล้วก็ผ่านไป เหตุนี้เราไปสำคัญมั่นหมายในความเห็น ไปยึดมั่นถือนั่นในความรู้ความเห็น สองเราก็ต้องมีสิทธิ์ที่จะทะเลาะกับผู้อื่น การทะเลาะเบาะแว้งการขัดแย้งกันเกิดขึ้น นำไปสู่การแตกความสามัคคีในงานในการต่างๆ การแตกความสามัคคีทำให้

งานนั้นอ่อนกำลังลง ผลแห่งงานต้องซาลง จริ่งไหม แล้วยังไม่เท่านั้น เมื่อเรำคำคัญ
ความรู้ความเห็นวำนี้ของเรา ความขัดแย้งเกิดขึ้นย่อมเกิดควำมขัดเคืองเกิดขึ้น เมื่อเกิด
ควำมขัดเคืองเกิดขึ้น ก็เกิดการทะเลาะเบาะแว้งก่อวิวาทก่อเวรก่ออาฆำตพยำบาทกัน
หรือถ้ำไม่นั้นก็เกิดควำมแตกแยกแยกย้ายหนีกันไป เลยมองไม่เห็นวำชีวิตนี้เรำเกิดมำ
เพื่ออะไร จุดมุ่งหมำยเรำมำเพื่ออะไร ในชีวิตหนึ่งที่เกิดมำนี้เรำเกิดมำเพื่ออะไร อะไร
คือสำรคุณแห่งชีวิตนี้ เรำจะเข้าใจ เพราะฉะนั้นถ้ำเรำไม่พิจารณาให้รอบคอบ การ
ดำเนินชีวิตก็จะดำเนินไปตำมสิ่งแวดล่ำมที่พุดมำตั้งแต่ต้น ไม่ได้มำพิจารณำกายใจวำ
เรำเกิดมำแล้วก็เดินไปสู่ควำมแก่ควำมเจ็บควำมตำย ชีวิตที่เกิดมำควรจะต้องอยู่ด้วยควำม
สงบ อยู่ด้วยควำมสุขคือสันโดษ อยู่ด้วยคุณค่าแห่งชีวิต คือการอยู่ที่อยู่ด้วยประโยชน์
ตนและประโยชน์ทำน อยู่ด้วยการถือกุศล อยู่ด้วยประโยชน์นั่นเอง นีถ้ำคนไม่ได้
พิจารณาถึงจะไปตำมกระแสโลกหมุนไป ชีวิตนั้นเลขขำดทุน เพราะอยู่ด้วยควำม
เบียดเบียนกัน พุดไม่ถูกควำมเห็นกันก็ขัดแย้งกันทะเลาะกัน ฆำพินรันทงกัน เลยคิด
ลบตลอด อยู่ด้วยควำมโทษ เพราะไม่รู้วำความรู้ควำมเห็นไม่ใช่ของเรา เป็นจำก
ผลิตผลจำกสิ่งแวดล่ำมสอน เพราะฉะนั้นนี่เหตุนี้แล้วการไปถ้ำมันในควำมรู้
ควำมเห็นมีผลต่อการดำรงชีวิต สังคมนั้นก็ไม่มีควำมสงบควำมสุข ผู้นั้นก็ไม่มีควำม
สงบควำมสุขในภำยใน เพราะหลงไปตำมความรู้ควำมเห็น หลงไปตำมกระแสโลก คือ
สิ่งแวดล่ำมนั่นเอง ทำนจึงกล่ำวไว้วำ รุปรสกลิ่นเสียงสัมผัสคือบ่วงแห่งมำร บ่วงแห่ง
มำรที่ชักนำให้เรำคิดในบ่วง เหตุนี้ผู้ที่พิจารณาเห็นเหตุตั้งแต่ต้น เห็นผลที่ดำเนินไป
แล้วจะเกิดอะไรขึ้น ก็ต้องมำพิจารณาวำเรำชีวิตนี้ต้องการอะไร แล้วจะอยู่ไปด้วยอะไร
นี่ต้องพิจารณาให้ชัดแจ้ง เมื่อรู้แล้ววำชีวิตนี้ต้องแก่ต้องเจ็บต้องตำย ในชีวิตประจำวัน
เรำนี้เรำควรหรือที่จะอยู่ด้วยควำมทุกข์ เรำควรหรือจะอยู่ด้วยควำมเบียดเบียนตนและ
ผู้อื่น เรำควรหรือจะอยู่ด้วยโทษภัย นี่ต้องพิจารณา เพราะการอยู่ด้วยควำมรู้ควำมเห็นที่
ยึดมั่นถ้ำมั่น มันก็ไม่ใช่ของเรา ความรู้ควำมเห็นนี้ไม่ใช่ของเราละ เพราะเกิดจำก
สิ่งแวดล่ำมหล่อหลอมขึ้นตั้งแต่ต้น ความรู้ควำมเห็นนี้ไม่มีตั้งแต่เกิด เหตุนี้เรำจะไป
หลงกับสิ่งที่มีมันไม่มีอยู่จริง เกิดจำกสิ่งแวดล่ำมอบรมขึ้นมา มันคุ้มค้ำกันหรือ คุ้มค้ำ
กันหรือกับควำมทุกข์กับโทษภัยที่ต้องได้รับ หือ พิจารณำให้ชัดแจ้ง เมื่อเข้าใจอย่างนี้ผู้
มีปัญญำจึงวำงควำมรู้ควำมเห็นทั้งหลาย หัดปล่อยวำงควำมรู้ควำมเห็นทั้งหลาย หัด
ปล่อยวำงควำมรู้ควำมเห็นทั้งหลาย รู้แล้ววำควำมรู้ควำมเห็นเกิดจำกการเรียนรู้จำก

สิ่งแวดล้อม ความรู้ความเห็นไม่ใช่ของเราไม่ใช่เราไม่ใช่ตัวตนของเรา อาศัยความรู้ความเห็นนั้นดำรงชีวิตอยู่แค่นั้น สิ่งที่เป็นประโยชน์ความรู้ความเห็นไหนถูกต้อง เราก็ใช้ให้เป็นประโยชน์ ความรู้ความเห็นไหนไม่ถูกต้อง เป็นไปเพื่อโทษเพื่อกภัย ก็ให้ละซะ ความรู้ความเห็นไหนที่ไม่ตรงกับที่เราเห็น ก็ไม่มีความขัดแย้ง มีแต่พิจารณาเหตุผลว่า ในเรื่องงานยกตัวอย่างงาน ความรู้ความเห็นนั้น อะไรที่ถูกต้องตามเหตุปัจจัยของงานนั้น ถ้าใครมีความรู้ความเห็นที่ถูกต้องก็เอาตรงนั้นไป บุคคลนั้นจึงมีแต่การเรียนรู้ทุกอย่างไม่ว่าภายในหรือภายนอก มีแต่การพัฒนาทั้งความรู้ภายนอกความรู้ภายใน จึงเป็นไปเพื่อความเจริญ นี้ละเรียกว่าภาวนา ภาวนาคือการทำให้มีขึ้นให้เจริญขึ้น นั้นเมื่อเราเข้าใจเช่นนี้ ต้องวางความเห็นความรู้ทั้งหลาย อาศัยเขาอยู่เฉยๆ อาศัยเขาอยู่เฉยๆ โทษภัยจึงจะไม่มี แล้วคุ้มค่าหรือที่จะไปถือนั้นเขา ที่จะถือนั้นเขาแล้วทำให้เกิดโทษภัยเกิดขึ้น วันนี้ก็ได้พูดให้ฟังเรื่องเหตุแห่งการเกิดความรู้ความเห็น ทิฏฐิเกิดขึ้น พูดถึงกระแสโลก คือสิ่งแวดล้อมที่อบรมจิตนี้ให้รู้เห็นเป็นเช่นนี้ เป็นสิ่งที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตั้งแต่เกิดมาก็ต้องประสบเช่นนี้ พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้อรุณสังข์ ๔ ท่านได้มาเห็นทั้งโลกโดยรอบหมดแล้วจึงมาสอนเรา ให้รู้ว่ายังมีความรู้ความเห็นอีกอันหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้ความเห็นในเรื่องของกายใจของเรา และเป็นความรู้ความเห็นที่ปล่อยวางความรู้ความเห็นด้วยนี้ เป็นไปเพื่อออกจากขันธ ๕ เป็นไปเพื่อพ้นจากกองทุกข์ เป็นสิ่งที่โลกไม่รู้จักนี้ เพราะฉะนั้นขอให้ไปขบคิดพิจารณาดูสิว่าจริงไหม ถ้ามันเป็นจริง ความรู้ความเห็นเราก็ไม่ได้รู้อย่างนี้ เหมือนอาหารรสนี้เราก็ไม่ได้ชอบตั้งแต่เกิดนะ แต่เพราะลิ้นมันลิ้มรสมา เรียนรู้มาจากใครก็แล้วแต่ พ่อแม่หรือเพื่อนฝูงพาไปกินไปอะไรก็แล้วแต่นี่ยกตัวอย่าง เพราะนั่นมันไม่มีอยู่ตั้งแต่ที่แรก ความชอบในรสเหล่านี้มันไม่มีตั้งแต่ที่แรก ความเห็นในรสนี้ก็ไม่มีตั้งแต่ที่แรก แล้วเราสมควรหรือที่จะไปถือนั้นมันไว้ ไม่วางความเห็นแล้วหัดเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นสังขธรรมเข้าไป แล้วเราจะเดินไปสู่สันติและความสุขที่แท้จริง เหตุนี้ท่านจึงบอก เราเห็นแก่สุขอันมีประมาณน้อยละความสุขอันไพบุลย์ เห็นต่อประโยชน์อันมีประมาณน้อยละประโยชน์อันไพบุลย์ คือสังขธรรมนั่นเอง เพราะนั้นก็ขอให้ไปขบคิดให้ดู ในเมื่อเราคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้เกิดจากสิ่งแวดล้อมสอนทั้งนั้น มันไม่มีตั้งแต่ที่แรก แล้วทำไมต้องไปสำคัญมันหมายมันไว้ นี้ละสมมติมันเกิด เลยหลงอยู่ในสมมติ ถูกสมมติครอบงำโดยไม่รู้ตัว เพราะอวิชชานั้นเองไปหลงมัน ความรู้ไม่จริงในเหตุที่มันเกิด ในผลที่มันจะเกิดขึ้นตามมา จึง

หลงสำคัญมั่นหมายว่าเป็นของเรา เป็นเรา เป็นตัวตนของเรา จึงเกิดเรื่องราวมากมาย หา
ที่สิ้นสุดไม่มี หาที่เกิดไม่มี ไม่มีหัวไม่มีหางเป็นวัฏจักร การแสดงธรรมก็สมควรแก่
เวลา ขอยุติเพียงเท่านี้ ขอให้รู้จักไปขบคิดพิจารณา เพื่อการปล่อยวางความรู้ความเห็น
ทั้งหลายที่ไม่ถูกต้อง จงเจริญความรู้ความเห็นที่ถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ นั่นคือมรรคา
นั่นเอง ยะถา วาริวะหาฯ.